



**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

149. An Clericus solutus in Minoribus tempore delicti, si postea viduam ducat, ex bigamia amittat priuilegium fori? Et an sit bigamus; ita vt amittat priuilegium fori, si quis foeminam prius à se ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

De Immunit. Eccles. Resol. CXLVI. &c. 167

ita tenent Doctores quos citat & sequitur Barbofa de potest. Episc. part. 2. allegat. 12. num. 4.

2. Notandum est etiam hic obiter, quod si Clericus obtineat beneficium, quod non poterat obtinere, quia illegitimus, vel irregularis, & de facto reperitur in possessione beneficii, gaudet adhuc privilegio fori, & ita fuisse decusum in M. C. Vicarie Neapolitanæ testatur Francus dec. 189. & tenent DD. quos citat Ioan. Baptista de Thoro in compen. decif. Neapol. ver. clerici, fol. 94.

3. Nota etiam, quod licet olim clericus in minoribus constitutus à non suo Episcopo sine literis dimissoriis, vel cum falsis, posset gaudere privilegio fori, venotant DD. quos citat Squillante de privileg. cler. cap. 7. dub. 2. num. 29. Hodie tamen per constitutionem Urbani VIII. datam Romæ 11. Decembris 1624. taliter ordinatus minime privilegio fori gaudet; ordinatum verò ante legitimam aetatem gaudere dicto privilegio fori tradit Carol. de Grassis de effect. cleric. effect. 1. num. 666. sicut etiam ordinatum per simoniam.

RESOL. CXLVI.

An ordinatus ante legitimam aetatem, vel extra tempora, &c. gaudeat privilegio fori?

Et quid de eo, qui ordinatus fuit sine dimissoriis, aut cum falsis?

Et quid est sentiendum de Clerico ordinato per simoniam, vel ab Episcopo impedito ordines faciendi, v. g. excommunicato suspenso, interdito, &c. an gaudeat supradicto privilegio fori? Ex part. 4. tract. 1. Ref. 26.

§. 1. Negatiuam sententiam tenent Bernardus Diaz, Rolandus & Challanus, quos citat Pereira de manu Regia part. 2. cap. 26. num. 18. quibus adde Valquez allegat. 45. num. 20.

2. Sed contraria est vera, quam cum multis tueri nouissimè Paulus Squillante de privileg. Cleric. cap. 7. dub. 3. num. 29. quia talis est verè ordinatus, & ei impressus fuit character. Notandum est tamen quòd licet hanc sententiam olim probabiliter docuerint de Clerico ordinato à non suo Episcopo sine literis dimissorialibus, vel cum falsis, multi DD. hodie tamen ex constit. S. D. N. Urbani. VIII. die 11. Decembris 1624. taliter ordinati non gaudent privilegio fori. Unde affirmatiua sententia, quam tenet Barbofa de potestate Episc. part. 2. alleg. 8. n. 18. & alij penes ipsum, probabilis erat ante dictum decretum Urbani VIII. nunc verò non est admittenda.

3. Notandum est etiam hic obiter Clericum ordinatum per simoniam, vel ab Episcopo, qui erat impeditus Ordines conferre aliquo iuris impedimento, nempe excommunicationis, suspensionis, interditi, &c. gaudere privilegio fori.

RESOL. CXLVII.

An qui beneficium habens delinquit, & postea matrimonium contrahit, sit à iudice laico puniendus?

Idem est dicendum de Clerico coniugato, qui post commissum delictum tempore que omnia requisita habebat, ut fori privilegio gauderet, effectus est bigamus iniens aliud matrimonium? Ex part. 4. tract. 1. Ref. 6.

§. 1. Affirmatiuè responderet Pereira de manu Regia part. 2. cap. 42. n. 8. quia omne delictum de se temporale est, solumque ratione personæ ad hoc, vel illud iudicium spectat: vnde etiam privilegium per-

sonæ attendi debeat, quando iudicium incipit, ex l. cum quadam puella ff. de iurisd. omni. iud. & ex cap. penult. de foro comper. planè si eo tempore Clericus nullum haberet privilegium, nulla ratio est, ob quam ad iudicium Ecclesiasticum remitti debeat.

2. Sed ego contrariam sententiam doceo per ea, quæ adduxi in 3. part. tract. 1. & resol. 34. & ita hanc sententiam docet etiam Baiardus in addit. ad Bul. Clar. quest. 36. num. 46. vbi sic ait. Si Clericus commisit delictum tempore quo erat Clericus, & postea uxorem duxit, debet puniri ab Episcopo, & non à iudice laico, ut iudicatum fuit per sacrum Consilium Neapolitanum. Ita ille, & ante illum Franchus de decif. 417. num. 4. vol. 2. apud quem videbis rationes fundantes nostram sententiam, & nouissimè hanc sententiam, me citato, docet etiam Squillante de privileg. cleric. c. 7. n. 110 & 38. vbi citat Gratianum in discept. forens. c. 224. & Barbosam de potest. Episc. part. 2. allegat. 12. n. 6. quibus ego addo Sanchez vbi inf. 2. & Bonaciam in Bull. Cæm. disp. 1. q. 16. sect. 1. punct. 3. n. 14. & Gauantum in enchir. Episc. ver. fori privilegium, n. 31.

3. Idem est de Clerico coniugato, qui post commissum delictum tempore quo omnia requisita habebat ut fori privilegio gauderet, effectus sui bigamus iniens aliud matrimonium, nam in tali casu gaudebit privilegio fori, cum in his casibus ad tempus commissi delicti spectetur. Vide Doctores citatos, & Riccium p. 5. collect. 1864. quibus nouissimè adde Sanchez in opusculo tom. 2. lib. 6. c. 1. dub. 3. num. 1. quæ quidem omnia confirmantur ex declaratione sacre Congregationis immunitatis in Nullius Garopoli, die 9 Septembris 1631. vbi determinatur, quòd fori privilegio gaudet laicus pro tempore quo fuit Clericus.

* Quæ hic est infra Ref. 166. & sup. ex doctrina Ref. 108. prope finem, à ver. Idem dicendum. & lege etiam Ref. not. seq.

Sup. hoc infra in Ref. 149. & lege etiam doctrinam Ref. & ver. annot. præterita.

RESOL. CXLVIII.

An Clericus coniugatus cum unica & virgine vestes Clericales, & Tonfuram deponens, si postea illas reassumat, gaudeat privilegio fori? Ex part. 1. tract. 2. Ref. 80. alias 79.

§. 1. Negatiuè respondent aliqui Iurisperiti ex neoteris. Hoc etiam docet Auendaño de exequend. mandatis Reg. lib. 1. c. 32. n. 15.

2. Sed contrariam sententiam amplectendam omnino esse iudico. Et ita docet M. Antonius Cuchus in instr. lib. 3. tit. 9. n. 67. vbi ita asserit: [Si Clericus coniugatus, qui clericales vestes induere non solebat, eas tandem cum tonsura assumpserit, privilegio fori potitur.] Vide etiam Barbosam in l. Titia. 35. num. 33. ff. de solut. matr. Clarum lib. 5. receptorum §. fin. q. 36. num. 15. & alios.

Sup. hoc supra in Ref. 122. §. penult.

RESOL. CXLIX.

An Clericus solutus in Minoribus tempore delicti, si postea viduam ducat ex bigamia amittat privilegium fori? Et an sit bigamus, ita ut amittat privilegium fori, si quis feminam prius à se cognitam ducat postea in uxorem? Ex part. 4. tract. 1. Refol. 27.

§. 1. DE hoc casu olim interrogatus fui, & negatiuam sententiam docui cum Pereira de manu Regia part. 2. cap. 26. num. 17. vbi sic asserit. Quid dicendum quando, bigamia contracta sit post delictum an inducat privilegij amissionem: prout si quis erat solutus in minoribus tempore delicti, & postea viduam duxit, an obstat bigamia. Videtur quòd sic, quia tempore capturæ reperitur bigamus, & deuenit

Sup. hoc supra in Ref. 147. §. vlt.

res ad casum, à quo non potuit incipere, obstat tamen, quòd habitus personæ circa priuilegium, solum consideratur tempore delicti commissi, illa enim post delictum non nocet: vnde is, tanquam Clericus solutus, remittitur, attento delicti tempore. Ita Pereira; cui adde Alexandrum *conf. 149. n. 9. lib. 5. & alios communiter.*

Sup hoc priuilegio fori in tom 6. tr. 7. Resol. 60. §. Confirmatur.

2. Notandum est tamen hic non esse bigamum, ita vt anntat priuilegium fori, si quis feminam prius à se cognitam ducat postea in vxorem, quicquid aliqui asserant, quia talis non potest dici ducere virginem: sed tu ne recedas à nostra sententia, quia talis viri caro non est diuisa, nec potest censerì diuisa ratione vxoris, quæ alteri fuerit permixta, nec aduersus hanc sententiam procedunt canones *curandum, & precipimus, dist. 24.* quia possunt explicari quòd per virginem intelligatur non ab alio corrupta, & ea quæ fictione iuris in eo casu reputatur, videri potest glossa in *cap. 2. de bigamis, ver. diuisis.* Et ita hanc opinionem tenet Ioan. Præpositus in *3. part. quæst. 5. de irregular. dub. 17. num. 134.* Vnde si talis sumat Ordines minores, gaudebit priuilegio fori tanquam Clericus coniugatus & non bigamus.

RESOL. CL.

An index laicus posse cognoscere, si Clericus sit bigamus? Ex part. 4. tract. 1. Ref. 71.

§. 1. **A**ffirmatiuam sententiam docet Pereira in *manu Regia, part. 2. cap. 24. num. 3.* vbi sic ait. Si quæstio sit super bigamia, laicus index erit competens.

2. Sed contrariam sententiam tenendam esse puto ex *cap. si index laicus, de sentent. excommunicat. in 6.* & ita tenet Alexander *conf. 149. volum. 6.* Vnde Nicolaus Harpsfeldius in *historia Anglicana, sacul. 13. cap. 9.* notat. quòd inter alios abusus, & iniustitias contra libertatem & immunitatem Ecclesiasticam, quæ tempore Eduardi Regis efficiebantur in illo Regno, vna hæc erat, quòd laici cognitionem bigamie ad se rapiabant. Ita ille. Vnde nostram sententiam aduersus iudicem laicum docet nouissimè Gabriel Lotharius de *re beneficiaria, lib. 3. quæst. 36. n. 73.* vnde non est audiendus Pereira, vir alioquin doctissimus.

RESOL. CLII.

An Minister laicalis iurisdictionis possit exercere iurisdictionem circa Clericos coniugatos non in criminalibus sed in civilibus?

Et an Clericus negotiator, si ter non fuerit monitus non subiceat Statutis laicorum?

Et an omni negotiatio, qua aliis Clericis prohibita est, etiam coniugatis prohibita censerì debeat: Ex part. 1. tract. 2. Ref. 51. alias 50.

Sup. hoc in Ref. seq.

§. 1. **A**ffirmatiue respondet Couarruias *prætic. 99. cap. 3. num. 7.* Barbosa de *potest. Episcop. part. 2. allegat. 12. num. 25.* Cenedo in *99. canonicis, q. 4. num. 18. & 19.* Gutierrez *prætic. 99. lib. 1. quæst. 5. num. 3.* Azuevedus *tom. 1. lib. 1. leg. 2. tit. 4. Recop.* Sanchez de *matrim. tom. 2. lib. 7. disp. 46. num. 22.* Megala in *3. part. lib. 3. cap. 10. num. 40. & Cortolan. in Bulla Cæne, excommun. 16. fol. mibi 94. 5.* Layman. *vbi infra.* cum aliis. Probatur hoc ex *cap. unico, de Cler. coniug. in 6.* vbi solum conceditur Clericis coniugatis priuilegium Canonis, & fori, in cæteris autem minime. Et licet

textus loquatur etiam de causis civilibus, intelligendus est, quoad capturam personæ non autem si merè ciuilitè contra bona sine carceratione agatur; vt fuit resolutum in *Casell. Tholosana, decis. 184. & apud Guidum Papam decis. 13.*

2. Sed mihi contraria sententia videtur probabilior. Dico igitur, Clericum coniugatum, si contraxit cum virgine, & tonsuram, & habitum clericalem gesserit & alicui Ecclesiæ deseruiat, gaudere priuilegio fori, non solum in criminalibus, sed etiam in civilibus, & ante iudicem Ecclesiasticum esse conueniendum, vt patet ex *cap. 2. de foro compet. & cap. unico, de Cleric. coniug. vbi* habetur, neque ab ipsis secularibus iudicibus eos debere personaliter, vbi etiam pecunialiter nullatenus condemnari. Vbi pondera verbum illud, *nullatenus*, quod totum negat, & vniuersaliter iurisdictionem iudicis secularis excludit. Et dato, quòd hic casus esset * dubius in iure, potius pro iurisdictione Ecclesiastica iudicandum est, quam pro iurisdictione laicali. Et ita docuit quidam regius, is est Ceuallos in *tract. de cognit. per viam violentie, part. 2. quæst. 73. num. 4.* aduersus alios Iuristas. Et ex nostris docet etiam hanc sententiam Duardus in *Bulla Cæne, lib. 2. can. 15. quæst. 4. concl. 3. num. 22.* Riccius in *suis decisionib. par. 4. decis. 320. num. 5. & collect. 308.* & nouissimè ex Iuristis Martha de *Iurisdic. p. c. centur. 2. ca. 159. num. 5.* Vide etiam Zanardum in *director. Confess. part. 1. de Sac. Matrim. cap. 23. quæst. 24.* & alij apud Ceuallos. Notandum est etiam cum nostro D. Carolo de Grassis de *effect. Cler. eff. 2. num. 118.* & aliis, Clericum negotiatorem, si ter non fuerit monitus, non subiacere statutis laicorum: & Layman notauit, quòd omnis negotiatio quæ aliis Clericis prohibita est, etiam coniugatis prohibita censerì debet. Ita ille in *Theol. moral. lib. 4. tract. 9. cap. 8. num. 5.* & Suarez contra Regem Angliæ, *lib. 4. cap. 28. num. 9.* cum aliis, quidquid in contrarium asserat Clar. *§. fin. q. 30. n. 12.*

* Sup. hoc inf. in Ref. 207. in fine, & in Ref. 287. §. 2. post med. & in Ref. 297. 298. & 328. §. 3. ante med. &c.

Sup. hoc inf. in Ref. 266. & 267.

RESOL. CLIII.

An Clerici coniugati gaudeant priuilegio fori etiam in civilibus?

Et Clericus coniugatus post dimissum habitum, & tonsuram si pro delicto aliquo in curia laicali est citatus, & ob contumaciam condemnatus fuerit, si acinde reassumpto habitu & tonsura Ecclesiæ deseruiat, an possit à iudice laico propter delictum in carcerem conijci, aut personaliter adstringi?

Et quid, si Clericus coniugatus pro crimine capiatur, incedens sine habitu, & tonsura, & deinde è carcere fugiens habitum, & tonsuram reassumat; &c. Ex part. 4. tract. 1. Ref. 78.

§. 1. **N**egatiuam sententiam tenet nouissimè Pereira de *manu Regia part. 2. cap. 26. num. 10.* & Ludouicus Correa *vel. de immunit. Eccles. part. 2. num. 33.* vbi sic ait. Clerici coniugati, quantumuis adimpleant omnes condiciones, non sunt exempti à iudicio seculari, in causis merè civilibus, nec obstat textus in *cap. unico, ibi, aut ciuilitè ad iudicium secularè*, vbi dicitur, quòd Clerici coniugati etiam in causis civilibus à iudicio seculari eximuntur, nam rejecta multorum scribentium resolutione in *dict. cap. unico.* respondeo verbum illud *ciuilitè* intelligi, ita vt Clerici huiusmodi eximantur à seculari iudicio in causis criminalibus, quamuis ciuilitè mortis. Ita ille, & alij, quos citat & sequitur Antonius de Ballis in *tract. var. lib. 5. tit. 10. num. 18.* Elifæus Danza in *pugna Doctorum cap. unico, de Clericis coniugatis, num. 13.* Capiblanicus